

MEMÒRIA 2013

**GRUPS DE SUPORT
I ORIENTACIÓ A
MARES DE TOTS
ELS ORÍGENS**

Associació **SALUD** Asociación **FAMILIA**

ÍNDEX

1. Context del Programa.
2. Cartera de Serveis i Prestacions.
3. Detecció i Prevenció de la Violència de parella.
4. Activitat desenvolupada.
5. Perfil de les mares ateses.
6. Mosaic de serveis complementaris.
7. Col·laboració i suport d'organitzacions públiques i privades.
8. Disseminació de la cartera de serveis i prestacions.
9. Declaració d'autoria.

1. CONTEXT DEL PROGRAMA

Els Grups de Suport i Orientació a Mares de tots els Orígens apleguen a les usuàries residents a Catalunya que es troben en situació de vulnerabilitat o en risc d'exclusió social i tenen menors al seu càrrec. Les dones són ateses als Programes **Mares entre Dues Cultures** i **Oportunitats per a Mares Adolescents i Joves**.

Els finançadors principals durant 2013 van ésser el Ministerio de Empleo y Seguridad Social i l'Ajuntament de Barcelona.

Al llarg de l'any 2013, l'Associació Salut i Família va comptar amb la col·laboració activa de l'Hospital Clínic i de l'Hospital del Mar de Barcelona pel que fa a la informació i la captació de dones embarassades i mares recents i amb el compromís de Creu Roja de Catalunya pel que fa a la cobertura de necessitats bàsiques d'alimentació i higiene infantil dels fills/es de mares en situació d'extrema vulnerabilitat social. Així mateix es van desplegar activitats d'advocacia a favor de que les necessitats de les mares vulnerables siguin objecte d'interès general i d'inversions socials i econòmiques per part dels poders públics i de la iniciativa privada.

Per tal de desenvolupar de forma continuada aquesta tasca d'influència institucional, l'Associació Salut i Família participa com a vocal al *Consell Municipal de les Dones* de la ciutat de Barcelona i a l'*Observatori Català de la Família*.

2. CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

Tant el Programa **Mares entre Dues Cultures**, que s'adreça a mares estrangeres, com el Programa **Oportunitats per a Mares Adolescents i Joves**, que s'adreça a dones de tots els orígens, ofereixen grups de suport i orientació a les seves beneficiàries.

Aquests grups brinden a les mares un *espai lliure, segur i confidencial* on hi poden pensar, expressar i compartir les seves expectatives, necessitats, dificultats, projectes i situació vital. Els grups estan conduïts per metgesses especialistes en medicina preventiva i compten amb el suport de mediadores interculturals que hi treballen plegades per crear un enquadrament on la confiança de les mares cap elles mateixes i el grup pugui créixer i renovar-se. Així, els grups poden arribar a mobilitzar tant els recursos de les pròpies mares i els recursos produïts pel grup com recursos externs al servei de les necessitats i/o projectes de les participants. El funcionament dels grups fomenta en les mares un sentiment d'apropiació de les seves vides i enforteix les seves capacitats per a decidir per si mateixes.

La cartera de serveis dels **Grups de Suport i Orientació a Mares de tots els Orígens** abasta tres àmbits principals:

- Cobertura de necessitats insatisfetes de promoció, prevenció i atenció a la salut materno-infantil.
- Enfortiment de les competències maternes.
- Foment de les xarxes de suport social funcionals per a les mares.

Les prestacions disponibles són:

- Orientació sobre recursos públics de **planificació familiar** i accés a **contraccepció immediata** i gratuïta de llarga durada.
- Orientació i suport per a millorar la **formació bàsica i/o professional** i la **cerca de feina**.
- Informació específica sobre els **ajuts públics** disponibles de suport a les famílies.
- Orientació per **pujar els infants** de manera saludable.
- Suport per a **fer créixer les aspiracions vitals** de les mares i afrontar els reptes i les dificultats personals, familiars i socials.

3. DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE PARELLA

La violència contra les dones es manifesta a totes les classes socials, nivells econòmics i educatius i tant a l'àmbit urbà com rural. Tanmateix, les dones amb pocs recursos educatius i econòmics refereixen patir violència de parella més freqüentment que les dones pertanyents a sectors socials menys desfavorits.

L'Associació Salut i Família està fermament compromesa en la recerca operativa, la prevenció i la detecció precoç de la violència de parella contra les dones vulnerables i en l'atenció immediata a les víctimes. Per aquest motiu, qualsevol dona beneficiària de qualsevol programa o servei de l'Associació Salut i Família és subjecte d'una **exploració activa** sobre la presència o no de violència de parella en la seva vida i en cas afirmatiu rep una **oferta d'atenció i orientació immediata** de tipus jurídic i psicològic.

La prevalença de violència de parella (12,3%) en el col·lectiu de mares participants als **Grups de Suport i Orientació** és certament elevada i per això, entre les necessitats expressades destaca l'orientació en diversos àmbits, principalment jurídic i psicològic.

4. ACTIVITAT DESENVOLUPADA

- Assistència als grups de suport i orientació a mares de tots els orígens: 382 casos
- Presa de contacte amb els grups de suport i orientació a mares de tots els orígens: 2.422 casos
- Disseminació de la cartera de serveis i prestacions dels Programes: 5.401 casos
- Exploració de violència de parella en:
Prevalença de violència de parella a: 100% casos
12,3% assistents

ACTIVITAT TOTAL: 8.205 casos

5. PERFIL DE LES DONES ATESES

L'anàlisi del perfil de mares participants als **Grups de Suport i Orientació a Mares de tots els Orígens** es fa desagregadament per a cadascú dels Programes.

Pel que fa a les mares ateses al Programa **Mares entre Dues Cultures** totes eren de procedència estrangera havent assistit el 91,17% a grups d'orientació comunitaris i el 8,83% a grups d'orientació per a mares recents. Els orígens de les mares va ésser llatí (48,58%), magrebí (21,45%), xinès (8,52%), pakistanès (5,99), espanyol (5,68%), subsaharià (4,73%), eslau (4,42%) i romanès (0,63%). La gran majoria (87,03%) comprenien la llengua castellana i residien a Catalunya des de feia més de quatre anys (87,19%).

La franja d'edat de 20 a 29 anys aplegava el 34,39% destacant la participació de mares amb edats compreses entre 35 i 50 anys que van suposar el 35,65% i que corresponen a dones que es donaven una segona oportunitat d'ésser mares i/o formar una nova família a Catalunya.

La presència de mares soles que no convivia amb cap parella va ésser del 14,42% i entre totes les mares participants van predominar les que tenien dos fills/es o menys (77,22%) essent l'edat de l'últim fills/a de dos anys o menys en el 74% dels casos.

Únicament el 16,29% de les mares tenien un treball assalariat o autònom mentre que el 31,27% estaven a l'atur i el 41,37% es declaraven mestresses de casa. L'analfabetisme va estar present en el 3,81% de les mares alhora que el 3,49% únicament sabien llegir i escriure i el 15,24% declaraven tenir estudis primaris, tot i que cal destacar un 20,63% de mares que declaraven tenir estudis universitaris.

Les necessitats expressades per les mares van ésser de: a) Planificació familiar (20,09%) i de salut (1,07%), b) Atenció i cura dels infants (6,85%) i tramitació de la targeta sanitària individual (0,91%), c) Formació i orientació en varis àmbits (38,05%), d) Necessitats bàsiques (27,09%).

Els recursos recomanats pel Programa van ésser: a) Planificació familiar (20,97%) i atenció sanitària (0,16%), b) Atenció i cura dels infants (6,89%) i tramitació de la targeta sanitària individual (0,78%), c) Formació i orientació en varis àmbits (38,02%), d) Recursos bàsics (26,92%).

Pel que fa a les mares ateses al Programa **Oportunitats per a Mares Adolescents i Joves** totes van ésser d'origen llatí encara que una bona part tenien la nacionalitat espanyola i el 84% feia més de quatre anys que hi vivien a Catalunya.

L'edat predominant va ésser de vint-i-u anys (24,62%), destacant un 18,46% que estaven casades o vivien en unió de fet mentre que el 61,54% vivien amb algú dels seus progenitors i en el 90,32% dels casos hi tenien un sol fill/a.

Únicament el 7,81% de les mares tenien un treball assalariat mentre que el 34,38% estaven a l'atur. El 34,38% eren estudiants i un 18,46% manifestaven tenir solament estudis primaris.

Les necessitats expressades per les mares van ésser de: a) Planificació familiar (26,88%), b) Atenció i cura dels infants (3,75%) i tramitació de la targeta sanitària individual (1,88%), c) Formació i orientació en varis àmbits (37,5%), d) Necessitats bàsiques (29,38%). Els recursos recomanats pel Programa es van ajustar en una proporció gairebé simètrica a les necessitats.

6. MOSAIC DE SERVEIS COMPLEMENTARIS

Totes les dones ateses als **Grups de Suport i Orientació a Mares de tots els Orígens** disposen d'accés immediat i preferent als següents serveis complementaris:

- Atenció jurídica i psicològica immediata en situacions de **violència de parella**.
- Cobertura de **contraccepció immediata** i gratuïta de llarga durada a càrrec del Programa **“Atenció a la Maternitat a Risc”**.
- Orientació i suport jurídic en situacions de conflicte i de canvi familiar a càrrec del Programa **“Brúixola”**.
- Orientació i suport psicològic per a la vida personal i familiar en situacions de conflicte i de canvi a càrrec del Programa **“Brúixola”**.
- Orientació formatiu-laboral per a dones de tots els orígens.
- Orientació jurídica, microeconòmica i pràctica pel que fa a l'habitatge de propietat o de lloguer a càrrec del Programa **“A Resguard”**.
- Accés al **Servei De compatriota a compatriota** que hi facilita l'accés dels menors i les dones embarassades estrangeres als **serveis sanitaris públics**.
- Accés a la línia de prestacions **La infància és essencial**, especialment a les mares en situació d'extrema vulnerabilitat.
- Accés al Programa **Xarxa d'Hospitalitat i Suport a Famílies Immigrants**.

7. COL·LABORACIÓ I SUPORT D'ORGANITZACIONS PÚBLIQUES I PRIVADES

Les organitzacions finançadores del Programa **Grups de Suport i Orientació a Mares de tots els Orígens** han estat:

- Ministerio de Empleo y Seguridad Social
- Ajuntament de Barcelona.

Les organitzacions finançadores del Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** han estat:

- Servei Català de la Salut.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.

Les organitzacions finançadores del Programa **Brúixola** han estat:

- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.
- Departament de Benestar Social i Família.
- Ajuntament de Barcelona.

Les organitzacions finançadores del Programa **Prevenició i Detecció de la Violència de Parella** han estat:

- Ministerio de Empleo y Seguridad Social.
- Institut Català de les Dones.

Les organitzacions finançadores del Programa Xarxa d'Hospitalitat i Suport a Famílies Immigrants han estat:

- Ministerio de Empleo y Seguridad Social.
- Ajuntament de Barcelona.

Pel que fa als **proveïdors sanitaris públics** s'ha comptat amb la col·laboració activa de:

- Programes d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIRs) de Catalunya.
- Hospital Clínic de Barcelona.
- Hospital del Mar de Barcelona.
- Centres d'Atenció Primària de Catalunya.

Pel que fa als **proveïdors sanitaris privats** s'ha comptat amb la col·laboració activa de:

- Clínica Mèdica Sants.
- Agrupació Tutor Mèdica.
- Centre Casanovas.
- Centre Mèdic Eira.
- Centre Mèdic Les Corts.
- Clínica EMECE.
- Clínica Ginetec.
- Clínica Dalmasas.
- Centre Mèdic Adalia.
- Centre Mèdic Aragó.

Pel que fa a la col·laboració de **centres socials i organitzacions del tercer sector social** s'ha comptat amb:

- Creu Roja de Catalunya.
- Servei d'Atenció a l'Immigrant Estranger i Refugiat, SAIER.
- Federación de Entidades Latinoamericanas de Cataluña, FEDELATINA.
- SOS Racismo.
- Red para el Desarrollo e Integración de Naciones, RUMBOS.
- Federación de Entidades Bolivianas en Cataluña, FEDEBOL.
- Asociación de Mujeres Bolivianas en Cataluña.
- Asociación Salvadoreña en Cataluña.
- Asociación Cultural Educativa y Social Operativa de Mujeres Pakistaníes, ACESOP.
- Punts d'Informació Juvenil (PIJ's) de diversos municipis.
- Serveis Socials Municipals.
- Programes d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD's) de Barcelona.

8. DISSEMINACIÓ DE LA CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La difusió realitzada en el marc del Programa **Mares entre Dues Cultures** ha consistit en:

- S'han rebut 237 visites a la pàgina Web.
- S'han distribuït 1.245 opuscles en llengües castellana, xinesa, àrab i urdú.
- S'ha difós la Memòria dels **Grups de Suport i Orientació a Mares de tots els Orígens 2012** entre 1.724 beneficiaris/es.

La difusió realitzada en el marc del Programa **Oportunitats per a Mares Adolescents i Joves** ha consistit en:

- S'han rebut 285 visites a la pàgina Web.
- S'han distribuït 1.910 opuscles en llengües castellana i català.
- S'ha difós la Memòria dels **Grups de Suport i Orientació a Mares de tots els Orígens 2012** entre 1.724 beneficiaris/es.

De forma extraordinària durant l'any 2013 s'ha portat a terme una Exposició dels Programes **Mares entre Dues Cultures y Oportunitats per a Mares Adolescents i Joves** als vestíbuls de les estacions de Plaça Catalunya i Plaça Espanya dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya que ha comptat amb uns/es beneficiaris/es estimats/des de 365.935.

9. DECLARACIÓ D'AUTORIA

Elvira Méndez ha dissenyat i redactat la Memòria 2013 dels Grups de Suport i Orientació a Mares de tots els Orígens.

Rosend Fernández ha supervisat les dades d'activitat, el perfil descriptiu de les dones ateses i el llistat d'organitzacions públiques i privades col·laboradores.

Carolina Herrera ha donat suport administratiu i ha realitzat l'edició.

Elvira Méndez és la responsable de la Memòria 2013.

Febrer 2014. Barcelona

Composició de coberta: Associació Salut i Família.

Associació . Asociación
SALUD Y FAMILIA

OFICINES

Barcelona

Via Laietana, 40, 3è 2a B
08003 Barcelona
Tel. 93 268 24 53 – Fax 93 319 85 66
saludyfamilia@saludyfamilia.es
www.saludyfamilia.es

Lleida

Passatge de l'Empordà, 16
25006 Lleida
Tel. 93 268 24 53 – Fax 93 319 85 66
saludyfamilia@saludyfamilia.es
www.saludyfamilia.es